

проклятуших американців та європейців? А де ж російський «Windows», яким росіяни хотіли запхнути за пояс Біла Гейтса ще наприкінці першого пришествя ПТН (XXX⁵)?

Здається, для Української Держави настав час без жодного пострілу конвертувати у реальний геополітичний капітал сумління і працелюбство власного народу. Бо багатьом недолугим українським громадянам з ЛНР-ДНР та Криму майже столітнього терміну виявилось недостатньо, щоб збагнути, що саме завдяки працювиту українському народу в Криму є вода, електрика і дешеві харчі і що у одвічній боротьбі холодильника з телевізором холодильник завжди перемагає. І що громадяни Галмудугу⁶ (вибачте, «Вільної економічної зони ДНР-ЛНР») з часом лише посилять інтенсивність поїздок через санітарний кордон до Моєї Великої України за дешевими харчами, зрозумівши, нарешті, що «смереки і цукровий буряк⁷» — капітал набагато цінніший ніж вугілля і метал.

На жаль, терплячий український народ вже впродовж кількох століть лише потерпає від свого працелюбства і від слідування відомому прислів'ю «Моя хата скраю...». Хай вона буде скраю, але хай її оточує величезний мур, зовнішній простір за яким (у разі здійснення бажання українця з відомого анекдоту) Золота Рибка завжди могла б залити бетоном...

ТУЧКОВЕНКО Юрій, ЛОБОДА Наталія, ГРИБ Олег
Одеський відділ

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИ ВИРІШЕННІ РЕГІОНАЛЬНИХ ГІДРОЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЛИМАНІВ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я В ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

За період 2005-2015 рр. вченими-географами ОДЕКУ накопичений значний досвід використання сучасних інноваційних методів та технологій географічних досліджень при вирішенні низки гідроекологічних проблем, зі збереженням та відновленням природних ресурсів лиманів Північно-західного Причорномор'я. До них, насамперед, належать методи, які дозволяють визначити роль природних та антропогенних чинників формування сучасного гідрологічного режиму і гідроекологічного стану лиманів, а також розробити практичні рекомендації щодо здійснення їх водного та гідроекологічного менеджменту за басейновим принципом, з урахуванням кліматичних змін та водогосподарських перетворень на водозборах. Розроблений методичний підхід базується на використанні ланцюжка математичних моделей: стохастична модель «клімат-стік» для визначення водних ресурсів у природних та порушених водогосподарською діяльністю умовах (у тому числі за сценаріями кліматичних змін у XXI ст.); нестационарної моделі водно-сольових балансів лиманів для визначення багаторічної мінливості рівнів та мінералізації води в них, тривимірної гідротермодинамічної моделі Delft3D-FLOW для відтворення просторово-часової мінливості гідрологічних характеристик лиманів; тривимірної гідроекологічної моделі OSENU-MECCA-EUTRO для моделювання процесів евтрофування вод лиманів.

Для вирішення природоохоронних проблем лиманів Північно-західного Причорномор'я (Тилігульського, Куяльницького, Хаджибейського й інших) науковцями ОДЕКУ (членів Українського географічного товариства) за останнє десятиріччя виконано більш ніж 15 наукових проектів. Серед них: «Оцінка багаторічних змін складових водного балансу Куяльницького лиману для розробки рекомендацій по збереженню його природних

⁵ Допишіть самостійно на власний розсуд.

⁶ Невизнана самопроголошена держава в центрі Сомалі, що займає південну частину міста і округу Галкайо (Galkayo). З півночі межує з Пунтлендом, із заходу — з Ефіопією, з півдня - з територією, контрольованою Перехідним Національним Урядом і зі сходу, — з територією, контрольованою окремими кланами. (<https://uk.wikipedia.org/wiki/>).

⁷ «Донбасс кормит всю Западную Украину, у которой кроме смerek и сахарной свеклы ничего нет» (Нестор Шуфрич «Свобода слова», 2005-2009 р.р.)

ресурсів» (2009 р., наук. керівник: проф. Є.Д. Гопченко), «Оцінка та розрахунок гідравліко-морфометричних характеристик водообміну в системі «Тілігульський лиман ↔ Чорне море» для розробки рекомендацій по збереженню природних ресурсів лиману» (2010 р., наук. керівник: проф. Ю.С. Тучковенко), «Оцінка можливого альтернативного наповнення Куяльницького лиману водами Чорного моря, річки Дністер й інших лиманів і водних об'єктів» (2012-2013 рр., наук. керівник: проф. Ю.С. Тучковенко), «Оцінка гідроекологічного стану верхньої частини Хаджибейського лиману від с. Єгоровка до с. Алтестове та розробка рекомендацій по поліпшенню водного режиму та відновленню її біологічних ресурсів» (2011 р., наук. керівник: проф. Н.С. Лобода), «Оцінка можливих змін гідроекологічного режиму Куяльницького лиману під впливом глобальних кліматичних змін» (2012-2013 рр., наук. керівник: проф. Н.С. Лобода), «Комплексне управління водними ресурсами Тілігульського лиману та його гідроекологічним станом в умовах антропогенного впливу і кліматичних змін» (2013-2014 рр., наук. керівник: проф. Ю.С. Тучковенко) в межах міжнародного дослідницького проекту 7-ї Рамкової Програми Європейського Співтовариства «Integrated water resources and coastal zone management in European lagoons in the context of climate change-LAGOONS» (FP7-ENV-2011 № 283157); «Комплексне управління водними ресурсами басейну Куяльницького лиману та його гідроекологічним станом в умовах господарської діяльності і кліматичних змін» (2015-2016 рр., наук. керівник: проф. Н.С. Лобода), тощо.

За результатами цих досліджень підготовані та представлені більше 100 доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-технічних конференціях, опубліковано понад 50 наукових статей у фахових наукових періодичних виданнях, видано 11 монографій [1-11].

Останні п'ять років для оприлюднення та обговорення результатів географічних, гідрологічних, гідрохімічних та гідроекологічних досліджень лиманів північно-західного Причорномор'я ОДЕКУ проведено чотири Всеукраїнські науково-практичні конференції (у 2012, 2014, 2015 рр.), на яких було заслухано більше 150 доповідей науковців [12-14]. Крім того, на підставі результатів цих досліджень розроблена та впроваджується Регіональна програма збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману, надано наукове обґрунтування проекту реконструкції з'єднувального каналу між Тілігульським лиманом і Чорним морем, який знаходиться в стадії реалізації.

1. Лобода Н. С. Расчеты и обобщения характеристик годового стока рек Украины в условиях антропогенного влияния. – Одесса : Экология, 2005. – 208 с. **2.** Гопченко Е. Д., Лобода Н. С. Водные ресурсы северо-западного Причерноморья (в естественных и нарушенных хозяйственной деятельностью условиях). – К.: КНТ, 2005. – 188 с. **3.** Sukhodolov A. N., Loboda N. S., Katolikov V. M. and others. Chapter 13. Western Steppic Rivers // Rivers of Europe. Edited by Klement Tockner, Christopher T. Robinson, Urs Uehlinger. – Academic Press is an imprint of Elsevier, 2010. – P. 497-524. **4.** Актуальные проблемы лиманов северо-западного Причерноморья / под ред. Ю. С. Тучковенко, Є. Д. Гопченко. – Одесса: ТЭС, 2011. – 224 с. **5.** Лобода Н. С. Влияние изменений климата на водные ресурсы Украины (моделирование и прогнозы по данным климатических сценариев) // Глобальные и региональные изменения климата / под ред. Шестопалова В. М., Логинова В. Ф., Осадчего В. И. и др. – К.: Ника-Центр, 2011. – С. 340-352. **6.** Лобода Н. С. Оцінка стану водних ресурсів України в умовах змін регіонального клімату та їх вплив на економіку України // Оцінка впливу кліматичних змін на галузі економіки України / під ред. Степаненка С. М., Польового А. М.. – Одеса : Екологія, 2011. – С.566-605. **7.** Тучковенко Ю. С., Лобода Н. С., Гриб О. М. та ін. Водні ресурси та гідроекологічний стан Тілігульського лиману / за ред. Ю. С. Тучковенка, Н. С. Лободи. – Одеса: ТЕС, 2014. – 276 с. **8.** Степаненко С. М., Польовий А. М., Лобода Н. С. та ін. Кліматичні зміни та їх вплив на сфери економіки України / за ред. С. М. Степаненка, А. М. Польового. – Одеса : ТЕС, 2015. – 520 с. **9.** Coastal Lagoons in Europe: Integrated Water Resource Strategies. In: Lillebø, Stålnacke and Gooch (Eds), London: IWA Publishing. ISBN: 9781780406282.- 227 p. **10.** Водний режим та гідроекологічні характеристики басейну Куяльницького лиману / під ред. Гопченка Є. Д., Лободи Н. С. – Одеса: ТЕС, 2016. – 352 с. **11.** Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Лимани північно-західного Причорномор'я: актуальні гідроекологічні проблеми та шляхи їх вирішення»: Збірник статей за матеріалами доповідей(12-14 вересня 2012 р., Одеса, ОДЕКУ). – Одеса: ТЕС, 2012. – 160 с. **12.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Лимани північно-західного Причорномор'я: сучасний гідроекологічний стан; проблеми водного та екологічного менеджменту, рекомендації щодо їх вирішення» (1-3 жовтня 2014 р., Одеса, ОДЕКУ). – Одеса : ТЕС, 2014. – 136 с. **13.** Сучасні соціально-екологічні проблеми Сухого лиману та шляхи їх вирішення: зб. наукових статей за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (17 жовтня 2015 р., Таїрове, ОДЕКУ) / заг. ред. М. Г. Сербова, О. М. Гриба. – Одеса: Букаєв В.В., 2015. – 86 с. **14.** Матеріали Всеукраїнської

ЧЕХНІЙ Віктор
Київський відділ

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЛАНДШАФТИ: ГЕОГРАФІЧНА СКЛАДОВА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

Україна бере активну участь у реалізації положень низки міжнародних угод природоохоронного змісту. Належне виконання державою таких угод передбачає опрацювання наукових засад, зокрема географічних. Європейська конвенція про ландшафти (2000), що набула чинності в Україні з 1 липня 2007 р. – одна з найбільш згадуваних у роботах українських географів, зокрема ландшафтознавців. Проте зміст конвенції, вибудований відповідно до європейських суспільних реалій та наукових традицій має низку особливостей, важливих та значущих з позицій цільових географічних досліджень у контексті імплементації положень конвенції.

Професор Майкл Дауер [1], колишній генеральний директор Комітету з питань сільської місцевості Англії, який брав безпосередню участь при укладанні тексту Європейської конвенції про ландшафти (ЄКЛ) основний зміст Конвенції виразив за допомогою 12 дієслів (у тексті виділені курсивом): *визнати* ландшафт у сфері законодавства; *інтегрувати* ландшафт до усіх важливих сфер політики, зокрема у сфері просторового планування, транспорту, водозабезпечення, енергетики тощо; *ідентифікувати* ландшафти, тобто описати їх характерні риси та визначити ключові складові їх своєрідності; *оцінити* ландшафти – проаналізувати та виявити, що сприяє їх належній якості та своєрідності, а що навпаки; *визначити* цільові показники якості ландшафту за участі громадськості, *захистити* те, що повинно бути захищеним, *управляти* тим, що потребує управління для того, щоб забезпечити збереження та підтримання, *планувати* для поліпшення, відновлення та створення ландшафтів; *моніторити* що все, що відбуваються з ландшафтами зокрема стосовно досягнення цільових показників якості ландшафту, *підтримувати* освіту, що пов'язана із пізнанням ландшафтів; *посилити* увагу громадськості до ландшафтів та забезпечити її участь у вирішенні питань, що стосуються ландшафтів, *співпрацювати* на всеєвропейському рівні, шляхом обміну досвідом та інформацією (на рівні урядів держав, регіональних та місцевих органів влади, університетів, наукових установ, недержавних організацій тощо).

Європейська конвенція про ландшафти є у своєму роді унікальним документом і має низку особливостей [3]. На відміну від численних міжнародних конвенцій під дію ЄКЛ потраплять усі ландшафти, що знаходяться на території держави. Зокрема, не лише ті, що знаходяться у близькому до природного стану і мають природоохоронну цінність, а й наприклад, міські тощо. У Конвенції відзначається особлива роль знань про ландшафти. Ідентифікація, опис та оцінка ландшафтів розглядається як основа для розробки ландшафтної політики та реалізації ландшафтного планування. Наголошується на комплексному характері питань пов'язаних з ландшафтами, що породжує потребу у їх міждисциплінарному вивченні [4].

У європейському дискурсі ландшафт розглядається як об'єкт, де перетинаються дослідницькі інтереси різних дисциплін, він відображається в низці теорій та концепцій, досліджується за допомогою широкого ряду пізнавальних інструментів. У такому контексті вивчення ландшафту – складне дослідницьке поле, значною мірою зорієнтоване на територіальну інтеграцію знань про природу та суспільство у контексті реалізації положень збалансованого розвитку [2]. Тому, розгляд ландшафту у контексті Конвенції окрім географічних передбачає висвітлення екологічних, історичних, археологічних, культурологічних, перцепційних, економічних та інших аспектів. Зокрема, у Конвенції ландшафт фігурує як основна складова європейської природної та культурної спадщини,